

ספרות עברית וכללית

לבתי ספר בחינוך החרדי

הוראות

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון – פיוט ושירת ימי הביניים	–	(25×2)	–	50 נקודות
פרק שני – סיפור קצר	–	(25×1)	–	25 נקודות
פרק שלישי – נובלה וספרות מתורגמת	–	(25×1)	–	25 נקודות
סך הכול	–			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – פיוט ושירת ימי הביניים (50 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 1–4: על אחת מן השאלות 1–2 ועל אחת מן השאלות 3–4 (לכל שאלה – 25 נקודות).

פיוט

ענו על אחת מן השאלות 1–2.

1. קראו את הפיוט, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה / ר' ינאי

וּבָכָן וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה

מחרוזת 1	אֶזְרָא רַב נְסִים הַפְּלֵאתָ
בְּרֹאשׁ אֲשֶׁמוֹרוֹת זֶה
גֵּר צָדֵק נִצַּחְתּוֹ כְּנַחֲלָק לוֹ	בַּלַּיְלָה
הַלַּיְלָה
לַיְלָה
וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה
מחרוזת 2	דָּגַת מֶלֶךְ גֵּר בַּחֲלוֹם
הַפְּחַדְתָּ אֶרְמִי בְּאֶמֶשׁ
וַיִּשְׂרָאֵל יִשָּׁר לֹאֵל וַיִּוְכַל לוֹ	הַלַּיְלָה
לַיְלָה
לַיְלָה
וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה
מחרוזת 3	זָרַע בְּכוֹרֵי פֶתֶרֶס מִחֲצֵת בַּחֲצֵי
חֵילָם לֹא מָצְאוּ בְּקוֹמָם
טִיסַת נֶגִיד חֲרָשֶׁת סְלִית בְּכוֹכְבֵי	הַלַּיְלָה
בַּלַּיְלָה
לַיְלָה
וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה
מחרוזת 4	יַעֲצֵ מְחַרְף לְנוֹפֵף אוֹוֵי הוֹבֶשֶׁת פִּגְרִי
כָּרַע בַּל וּמָצְבוּ בְּאִישׁוֹן
לְאִישׁ חֲמוּדוֹת נִגְלָה רַז חֲזוֹת	בַּלַּיְלָה
לַיְלָה
לַיְלָה
וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה
מחרוזת 5	מִשְׁתַּכֵּר בְּכָלִי קֹדֶשׁ נִהְרַג בּוֹ
נוֹשֵׁעַ מִבּוֹר אֲרִיּוֹת פּוֹתֵר בְּעִתּוֹתֵי
שׁוֹנָאָה נָטַר אֲגָגִי וְכָתַב סְפָרִים	בַּלַּיְלָה
לַיְלָה
בַּלַּיְלָה
וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה
מחרוזת 6	עוֹרֶרֶת נִצְחָה עָלָיו בְּנִדָּד שְׁנֵת
פוֹרָה תִּדְרֹךְ לְשׁוֹמֵר מָה
צָרַח כְּשׁוֹמֵר וְשָׁח אֶתָּא בְּקָר וְגַם	לַיְלָה
מַלַּיְלָה
לַיְלָה
וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה
מחרוזת 7	קָרַב יוֹם אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא
רָם הוֹדַע כִּי לֶךְ הַיּוֹם אֵף לֶךְ
שׁוֹמְרִים הַפְּקֵד לְעִירָךְ כָּל הַיּוֹם וְכָל
תְּאִיר כְּאוֹר יוֹם חֲשֻׁכַת	לַיְלָה
הַלַּיְלָה
הַלַּיְלָה
לַיְלָה
וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה

(שימו לב: המשך השאלה בעמוד הבא.)

א. ציינו מהו הרעיון הבא לידי ביטוי במחרוזות 1–6 בפיוט, והסבירו את הקשר שלו למחרוזות האחרונה בפיוט.

בססו את תשובתכם על שתיים מן המחרוזות. (15 נקודות)

ב. ציינו שיבוץ אחד וכינוי אחד בפיוט, והסבירו את הקשר שלהם לרעיון המרכזי בפיוט. (10 נקודות)

2. קראו את הפיוט, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

אם אַפֶּס רַבֵּעַ הָקֵן / רבי אפרים ב"ר יצחק מרגנשבורג

מחרוזת 1	אם אַפֶּס רַבֵּעַ הָקֵן / אֶהְלֵ שִׁכּוֹן אִם רֶקֶן אֵל נָא נִאבְּדָה כִּי עַל כֵּן / יֵשׁ לָנוּ אֵב זָקֵן	מחרוזת 9	בִּי חֲפֹץ וְנִכְסֹף / לִבִּי לֹא לְחֹשֶׁף אִם תִּמְנַעֲנִי סוֹף / רוּחִי וְנִשְׁמָתִי אֵלָיו יֶאֱסֹף
מחרוזת 2	פָּנִים לֹא תִכִּיר / וְצִדְקוֹ לִפְנֵיךָ נִזְכִּיר קִחַ נָא בֶן יִמִּיר / וְנִמְצָה דָמוֹ עַל קִיר	מחרוזת 10	יָדִיו וְרַגְלָיו עֲקָד / וְחִרְבוּ עָלָיו פָּקָד לְשׁוֹמוֹ עַל הָעֲצִים שָׁקָד / וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקָד
מחרוזת 3	רָץ אֵל הַנֶּעַר לְהַקְדִּישׁוֹ / וְנִפְשׁוֹ קִשְׁרָה בְּנִפְשׁוֹ עֲטֹרוֹ בְּעֲצִים וְאֲשׁוֹ / נִזֵּר אֱלֹקָיו עַל רֹאשׁוֹ	מחרוזת 11	צֹאֵר פֶּשֶׁט מֵאֲלִיו / וְאָבִיו נִגַּשׁ אֵלָיו לְשַׁחֲטוֹ לְשֵׁם בְּעָלָיו / וְהִנֵּה ה' נֹצֵב עָלָיו
מחרוזת 4	יָחִיד הוֹקֵל כְּצָבִי / עֲנֵה וְאָמַר אָבִי הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֲצִים נִבְיָא / וְתִשׁוּרָה אֵין לְהִבְיָא	מחרוזת 12	חָקֵר אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה / הָאֵב עַל בְּנוֹ לֹא חָסָה וְלָבוֹ אֵל כְּפִים נִשְׂאָ / וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה
מחרוזת 5	מַלְאִים הִשִּׁיבוּ מִלְּהִבְהִילוֹ / וַיַּעַן וַיֹּאמֶר לוֹ בְּנִי, אֱלֹקִים יִרְאֶה לוֹ / וַיֹּדַע ה' אֵת אֲשֶׁר לוֹ	מחרוזת 13	קָרָא מִרְחֵם מִשְׁחָר / תָּמּוּר בְּנֵךְ הַנִּבְחָר וְהִנֵּה אֵיל אַחֵר / וַעֲשֵׂה אֵל תֹּאחֵר
מחרוזת 6	בְּמִצְוֹתֶיךָ שָׁנִיָּהֵם נִזְהָרִים / וְאַחֲרֶיךָ לֹא מִהֲרָהִים חָשׂוּ וְהִלְכוּ נִמְהָרִים / עַל אֶחָד הָהָרִים	מחרוזת 14	חֲלִיפֵי אֲזָכָרְתוֹ / תִּכּוֹן כְּהִקְטָרְתוֹ וְתַעֲלֶה לָּךְ תִּמְרָתוֹ / וְהִנֵּה הוּא וְתִמּוּרָתוֹ
מחרוזת 7	רָאוּ אֵד תְּלוּלָה / מִהָרוּ עֲצֵי עוֹלָה יָחַד בְּאַהֲבָה כְּלוּלָה / יִשְׁרוּ בְּעֶרְבָה מְסֻלָּה	מחרוזת 15	זָכְרוֹן לִפְנֵיךָ בִּשְׁחָק / לַעֲד בִּסְפָר יוֹחֵק בְּרִית עוֹלָם בִּל יִמּוּחַק / אֵת אֲבִרָהֶם וְאֵת יִצְחָק
מחרוזת 8	רָאָה יָחִיד כִּי הוּא הִשָּׂה / נָאִם לְהוֹרוֹ הַמְּנֹסָה אָבִי אוֹתִי כִּכְבֹּשׁ תַּעֲשֶׂה / לֹא תַחְמַל וְלֹא תִכְסֶה	מחרוזת 16	קוֹרְאֶיךָ בָּאִים לְקוֹד / בְּצָרָה עֲקָדָה תִּשְׁקָד וְצֹאֲנֶךָ בְּרַחֲמִים תִּפְקָד / פָּנִי הַצֹּאן אֵל עֲקוֹד

א. פרשו את המחרוזות הראשונה ואת המחרוזות האחרונה בפיוט, והסבירו את הקשר הרעיוני בין מחרוזות אלה.

(13 נקודות)

ב. במחרוזת השמינית ובמחרוזת התשיעית גדולתו של יצחק באה לידי ביטוי.

הסבירו והדגִּימו קביעה זו. בתשובתכם כתבו גם כיצד שני אמצעים אומנותיים במחרוזות אלה תורמים

לעיצוב גדולתו של יצחק. (12 נקודות)

שירת ימי הביניים

ענו על אחת מן השאלות 3–4.

3. קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

לבי במזרח / יהודה הלוי

לבי במזרח ואנכי בסוף מערב – / איך אטעמה את אשר אכל ואיך יערב?
איכה אשלים נדרי ואסרי, בעוד / ציון בחבל אדום ואני בכבל ערב?
יכל בעיני עזב כל טוב ספרד, כמו / יקר בעיני ראות עפרות דביר נחרב!

- א. הסבירו את תרומתן של השאלות הרטוריות בשיר להבנת משמעותו. הדגימו את דבריכם. (13 נקודות)
- ב. הדגימו מן הבית האחרון בשיר את האמצעים האומנותיים האלה: פסיחה, צימוד ותקבולת, והסבירו את תרומתם להבנת בית זה. (12 נקודות)

4. קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

ראה שמש / שלמה אבן-גבירול

ראה שמש לעת ערב אדמה / כאלו לבשה תולע למכסה,
תפשט פאתי צפון וימין / ורוח ים בארגמן תכסה,
וארץ – עזבה אותה ערמה / בצל הלילה תלין ותחסה,
והשחק אזי קדר, כאלו / בשק על מות יקותיאל מכסה.

- א. הציגו מן השיר שני רמזים מטרימים, והסבירו כיצד הם רומזים על התפנית שבסיום השיר. (15 נקודות)
- ב. הדגימו את המצלול בשיר, והסבירו את תרומתו לעיצוב האווירה בשיר. (10 נקודות)

פרק שני – סיפור קצר (25 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 5–6.

5. השם המאיר החוזה ובעל העגלה / וולדען

הסבירו והדגימו כיצד נבנית אישיותו של בעל העגלה לאורך הסיפור.

בתשובתכם הסבירו גם מדוע שמו אינו מוזכר בסיפור.

6. אחד מאלה / הרב דוד זריצקי

ענו על שני הסעיפים א–ב.

א. מהו סוג המספר בסיפור זה? הסבירו את תרומתו להבנת משמעות הסיפור. (16 נקודות)

ב. הציגו דוגמה אחת למוטיב היד בסיפור ודוגמה אחת למוטיב הרגל, והסבירו מה מוטיבים אלה מלמדים על

עיצוב דמותו של הקבצן. (9 נקודות)

פרק שלישי – נובלה וספרות מתורגמת (25 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 7–8.

נובלה

7. וולודיה נכסף להתפלל / הרב דוד זריצקי

ענו על שני הסעיפים א–ב.

א. הסבירו את הסיבות לסבל ולכאב שוולודיה חווה, ותארו כיצד הכאב והסבל באים לידי ביטוי בעלילת הנובלה.

(15 נקודות)

ב. לדעתכם, האם וולודיה מצליח להיחלץ מן הסבל והכאב שהוא חווה? הסבירו והדגימו את תשובתכם.

(10 נקודות)

ספרות מתורגמת

8. המשורר / א' ו' גונזאלס

ענו על שני הסעיפים א–ב.

א. תארו את הסיום של הסיפור "המשורר", והסבירו את התרומה של סיום זה לבניית משמעות הסיפור. (15 נקודות)

ב. האם סיום זה הפתיע אתכם? הסבירו והדגימו את דבריכם. (10 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך